

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Postboks 8004 Dep

0030 OSLO

Deres ref
200300783-2/tan

Vår ref
03/223- KØG Arkiv:

Saksbehandler
Kari Øyen Gay Tlf: 22 00 35 03

Vår dato
03.03.2003

Årsrapport 2002

Det vises til fylkesmannens tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev datert 28.11.2001, endelig tildelingsbrev for 2002 og departementets brev av 14.02.2003.

1. Økonomiske rammer og administrative føringer

1.2 Regnskap for 2002

Embetets tildelte budsjetttramme fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet på kapittel 1510 var på kr 71,260 mill kroner for 2002. Til fradrag fra dette kommer merforbruk fra 2001 på 0,060 mill, slik at disponibel budsjetttramme var på kr 71,200 mill. Regnskapsresultatet for 2001 viser en nettoutgift på 70,275 mill, noe som gir et mindreforbruk på 0,925 mill og utgjør 1,2 % av tildelt bevilgning. Mindreforbruket er i hovedsak en planlagt forskyvning av ekstraarbeidet i forbindelse med omorganiseringen av fylkesmannsembetet.

Embetet hadde i 2002 følgende eksternt finansierte prosjekt fra fagdepartementene:

- Klagesaksbehandling – alkoholloven
- KOSTRA
- Handlingsplan for eldre
- Førstelinjetjenesten
- Tvangsprosjektet
- Kvalitetsproduksjon av løvtrevirke
- Grønn omsorg
- Økologisk landbruk
- Vestmarka prosjektet

I tillegg forvalter embetet midler til ulike tilskudd og støttetiltak innen sosial-, og miljø- og landbrukssektoren

1.5 Oppfølging av Stortingsmelding nr 31 (2000-2001)

Forutsetningen, etter behandlingen av Stortingsmelding nr. 31 (2000-2001) var at store deler av vår miljø- og landbruksforvaltning skulle overføres til Akershus fylkeskommune (og ev. parallelt til Oslo kommune), samtidig som fylkeslegene og Statens utdanningskontor skulle tillegges fylkesmannsembetene. Forberedende "inn- og ut-prosesser" ble igangsatt på flere nivå, inntil det ble klarlagt at miljø- og landbruksavdelingene fortsatt skulle bestå hos fylkesmannen med tanke på videre delegering av myndighet til kommunene på noe lengre sikt (jfr. behandlingen av Stortingsmelding 19 (2001-2002). Det ble også åpnet for forsøk med enhetsfylke og forsøk med kommunal oppgavedifferensiering, jf pkt 2.1.2.

Også når det gjelder integreringen av fylkesleger og utdanningskontor, er forutsetningene endret under veis. Utdanningskontorets tilknytning til fylkesmannsembetet i fremtiden er uavklart. Styringsformen som følger av todelingen av fylkeslegenes virksomhet (dels i direkte linje fra Helsetilsynet og dels fra fylkesmannen) er en betydelig utfordring. Denne grensegangen vil måtte justeres over tid.

Sentrale føringer på organisasjonssiden er imidlertid fulgt opp, og vi har fått fylkeslegene og utdanningskontoret inn som avdelinger i embetet etter en god lokal prosess med positiv deltagelse fra så vel ledelse som tillitsvalgte. Administrativt personell er overført vår felles administrasjonsavdeling, og det er tilrettelagt for gjennomgang og revisjon av personalpolitiske og administrative systemer i 2003. Embetet er ikke gjennomgått med tanke på eventuelle endringer i fagsammensetningen mellom avdelinger, - dette har ikke syntes naturlig/ønskelig i den situasjon vi nå befinner oss, med en uklar framtid for utdanningskontoret, og en sannsynlig sammenslåing av de to helseavdelingene i løpet av 2003.

2. Sentrale politiske føringer

2.1.1 Modernisering, effektivisering og forenkling av offentlig sektor (tiltak i egen etat):

Fylkesmannen har i løpet av 2002 gjennomført flere organisatoriske endringer; delvis som svar på endringer i oppgaveporteføljen, og delvis som forsøk på tilpasning til den økende saksmengde og de stadig strammere økonomiske rammebetingelser vi må forholde oss til. Embetet må i stigende grad bruke vakanser til å balansere budsjettet, noe som har ført til strengere prioritering mellom oppgavetyper og økt saksbehandlingstid. Embetet vil ved inngangen til 2003 ha ca 250 ansatte.

Juridisk Avdeling har endret struktur i løpet av 2002, og er gått bort fra tidligere inndeling i to seksjoner. Antall ledere i avdelingen er redusert fra tre til to, - mest mulig av ressursene konsentreres om saksbehandlingsoppgaver, og vi håper også at en flatere og mere åpen struktur skal gi bedre ressursutnyttelse på tvers av fagområder. Et lignende grep tas fra årsskiftet 2002/2003 i Landbruksavdelingen som en ett-årig forsøksordning.

Vår tidligere fellesstab for kommunal samordning og beredskap er delt. De seks beredskapmedarbeiderne rapporterer nå direkte til fylkesmannen med beredskapssjef som daglig leder på seksjonsledernivå. Beredskapsansvarlig innen fylkeslegenes organisasjoner deltar nå gjennom koordinering så vel i beredskapsstaben som ved planmøter. Samordningsstaben består av tre personer som rapporterer til ass. fylkesmann. I tillegg "kjøper" staben stillingsdeler fra Sosial- og familieavdelingen og Miljøvern avdelingen for ivaretagelse av samordningsoppgaver.

Sikkerhet har vært fokusert i 2002. I likhet med andre offentlige etater, iverksatte også vi visse innstramningstiltak i sikkerhetsrutinene høsten 2001. I løpet av 2002 ble disse rutinene (som bl.a. omfattet skjerpning av besøkskontrollen) gjort gjeldende som fast forordning. Vi har også foretatt en ombygging av hovedresepsjonen, slik at ansatte i resepsjonen er sikret

rømningsveg ved trusler og angrep fra aggressive besøkende. Situasjonen i hovedresepsjonen følges nøye, og ytterligere tiltak vil bli iverksatt dersom den foretatte ombyggingen er utilstrekkelig til å sikre de ansattes sikkerhet og arbeidsmiljø.

2.1.2 Oppgavefordeling mellom forvaltningsnivåene

Samordningsansvaret på arealplansiden ble i 2002 hovedsakelig ivaretatt av Miljøvern-avdelingen, da vakanse i en av stabsstillingene ble benyttet i budsjettalderingen.

Samordningsansvar overfor kommunene ivaretas ordinært av Samordningsstaben i samarbeid med det interne "Planmøte", hvor alle avdelinger med kommunerettede oppgaver er representert. Ny struktur for intern samordning legges ved inngangen av 2003, hvor også de nye avdelingene vil bli deltagere i felles fora. Viktige deler av vår dialog med kommunene har vært – og vil fortsatt være – innspill i forbindelse med kommuneplaner og økonomiplaner. Den nye internstrukturen forventes å legge grunnlag for en styrket kommunedialog.

Det avholdes årlig en rekke møter mellom fylkesmannen og kommunenes ledelse om faglige og økonomiske spørsmål, i tillegg til at fylkesmannen årlig inviterer alle Akershus-kommunenes samt Oslo kommunes politiske og administrative ledelse til en felles kontaktkonferanse. 2002-konferansen - som ble avholdt i september - hadde overskriften "Oppgavefordeling – samordning og de praktiske konsekvenser for regional stat og kommune", jf også åkt 2.3).

Det avholdes også jevnliges kontaktmøter mellom fylkesmannen og Akershus fylkeskommune; både på fagavdelingsnivå, og på ledernivå. Fylkesmannen har deltatt i evalueringen av Planforsøket, og har notert seg at dette forsøket ble avsluttet ved årsskiftet. Dialogen har forøvrig vært preget av Akershus fylkeskommunes utredning av sammenslåing med Østfold, og deres søknad om forsøk med enhetsfylke. Fylkesmannen har ikke stillet seg bak noen av disse forslagene, da de, etter vårt skjønn, har vært lite tilpasset hovedstadsregionen sett i sammenheng.

Fylkeskommunens rolle som drivkraft i regionalt utviklingsarbeid er under utforming, og vi forutsetter at drøfting om rollefordeling og samarbeidsformer mellom fylkeskommunen og fylkesmannen vil bli ført videre i første del av 2003. Fra fylkesmannens side er det i den sammenheng også vesentlig å ta i betraktning hvordan fylkesplanleggingen vil utvikle seg videre; jfr. Planlovutvalgets arbeid.

Fylkesmannen deltar i møter i samordningsutvalget for utbygging av hovedvegnettet Osloområdet der samferdselsmyndigheter, Oslo kommune og Akershus fylkeskommune er hovedaktører.

2.1.3 Styrking av kommunenes myndighet og handlingsrom innen miljøområdet

Kommunene er overført miljøvernmyndighet knyttet til en del konkrete og avgrensede oppgave- og ansvars- områder med hjemmel i de enkelte særlover. Det planlegges forholdsvis få nye myndighetsoverføringer i perioden fram til 2005.

Kommunen som planmyndighet, har myndighet og handlingsrom innen miljøområdet. Det er fortsatt en utfordring for nasjonale myndigheter, og for fylkesmannen, å gå opp, og formidle klarere hvor grensene går mellom hva som er nasjonalt/regionalt ansvar og hva som er lokalt ansvar. Om en lykkes med å gi kommunene mulighet til helhetlig utøving av myndighet og et reelt handlingsrom innen miljøområdet er sterkt avhengig av at kommunene tilføres ressurser, videre er suksess avhengig av veiledning og kompetanseoppbygging. Denne oppgaven er tillagt fylkesmannen. Forholdsvis få av de overførte oppgaver innen miljøområdet er "må-oppgaver" for kommunene. Etter fylkesmannens vurdering har det kommunale nivået i Akershus ikke de økonomiske frihetsgrader som tillater satsing på "bør-oppgaver" og gjennomgående bygger kommunene miljøforvaltningskompetansen ned. Ut fra be-

folkmengde og aktivitetsnivå i hovedstadsområdet styres fylkesmannens ressursbruk innen miljøområdet i svært stor grad av pålagte oppgaver knyttet til innkomne saker. I denne situasjonen blir informasjon, veiledning og kompetanseoverføring, samt datafangst, kvalitets-sikring og formidling salderingspost.

Konklusjon: Ressurssituasjonen medfører at styrking av kommunens myndighet og handlingsrom innen miljøområdet bare i begrenset grad er realisert i Akershus. Oslo har vært ”nødt til” å bygge opp en allsidig miljøkompetanse og har gjennom det bedre grunnlag for å realisere mulighetene for å utøve miljømyndighet og å bruke handlingsrommet.

2.1.4 Elektronisk forvaltning og effektivisering ved bruk av IT

Embetet var blant de første til å åpne internett-sider etter felles mal i mai 2002. Vår målsetting er å legge til rette for brukerne på en slik måte at det er enkelt å finne frem til ønsket informasjon. Internett skal altså være et verktøy som på sikt er ment å være arbeidsbesparende for embetet. Vi har i så måte store forventninger til løsninger som gjør at de viktigste skjemaene kan legges ut på internett, slik at brukerne både kan hente og fylle ut skjemaer elektronisk. For januar og februar måned 2003 har vi registrert 11.750 treff på våre internettsider.

Vi har også store forventninger til forenkling av saksbehandlingen ved bruk av Ephorte. Det må imidlertid påregnes en lang innkjøringsperiode her, slik at vi ikke kan regne med å se gevinster før utgangen av 2003. Vi vil også i denne sammenheng sterkt oppfordre AAD om – i samarbeid med de øvrige fagdepartementene – å finne løsninger slik at ulike fagspesifikke systemer kan legges inn som en del av Ephorte. Det ligger etter vårt syn ingen forenkling i å drifte fagsystemene ved siden av et komplett elektronisk saksbehandlerverktøy - som Ephorte jo er.

2.1.5 Personalpolitiske tiltak

Fylkesmannen i Oslo og Akershus hadde i 2002 en ledergruppe på syv, hvorav fire kvinner. Av mellomlederne (seksjonssjefer/underdirektører) var fire av 10 kvinner. Dette beskriver også situasjonen slik den har vært i noen år, og vi ser ingen grunn til å iverksette særskilte tiltak for å øke andelen kvinner i lederstillinger.

Embetet er tilmeldt ordningen ”Inkluderende arbeidsliv”, og en partssammensatt arbeidsgruppe begynte i 2002 arbeidet med å utarbeide lokale tilpasninger for å nå de mål som er satt i avtalen, herunder spesielle seniorpolitiske tiltak.

Vi vurderer løpende mulighetene for å kunne ta i mot lærlinger, men vi er her nødt til å se på den totale arbeidsmengde for å avgjøre om vi har kapasitet nok til å kunne gi en fullverdig oppfølging.

Standardformuleringen om at personer med minoritetsbakgrunn oppfordres til å søke utlyste stillinger brukes, og kvalifiserte søkere kalles inn til intervju.

2.1.6 Grønn stat

Embetet har hatt prosjekt Grønn Stat på virksomhetsplanen for 2002. Vi har imidlertid valgt å avvende formulering av tiltak til etter gjennomgang av sentralt utarbeidet rapport om videreføring av prøveprosjektet.

2.1.7 Offentlige servicekontorer

Embetet har i 2001 og 2002 vært representert i Statskonsults arbeidsgrupper i forbindelse med **LivsIT-prosjektet**. Prosjektet har som mål å strukturere offentlig elektronisk informasjon på internett, basert på livssituasjoner som brukeren kjenner seg igjen i. Målsettingen er blant annet at relevant informasjon på tvers av forvaltningsorganisering presenteres helhetlig, pedagogisk og med god kvalitet for brukeren.

Fylkesmannen deltar fom. 2002 i styringsgruppen for offentlig servicekontor i Nittedal og i Uranienborg-Majorstua.

2.2 Saksbehandlingstid i enkeltsaker

Embetet journalførte i 2002 27.340 enkeltsaker - dette var en økning på 5.830 saker eller 27,1 prosent i forhold til 2001.

Riksrevisjonen utførte for en tid siden en undersøkelse som viste at vårt embete har høy produktivitet på de områdene som ble undersøkt: klagesaker etter sosialtjenesteloven og plan- og bygningsloven. Det er derfor vanskelig å komme fram til rutiner som ytterligere kan øke produktiviteten. I 2002 har vi arbeidet med dette, men resultatet er at vi heller ikke i løpet av dette året klarte å oppnå målet om maks 3 mndr. saksbehandlingstid. Det er i denne sammenheng viktig å understreke at rettssikkerhetsarbeid i tillegg til klagesaker også i høy grad er knyttet til andre saksområder, f.eks. tilsyn med svakstilte grupper i institusjoner og kommuner/bydeler.

Mer konkret beskrivelse av hvorfor målet om saksbehandlingstiden ikke ble nådd, ble gitt i et møte med Statskonsult som har hatt et prosjekt på temaet saksbehandlingstid. Vi er kjent med at prosjektrapporten nå er oversendt AAD.

Så langt det har vært mulig, har plan- og byggesaker vært gitt prioritet. Saksbehandlingstiden har likevel vært gjennomsnittlig 6 måneder. Dette skyldes at området er ressurskrevende i tillegg til at det i 2002 kom inn mange saker. Vi har også et betydelig antall saker hvor det begjæres oppsettende virkning etter forvaltningsloven § 42. For øvrig holdes saksbehandlingstiden på de fleste områdene.

For klager etter barnevernsloven har vi også dette året klart målsettingen om maks 3 mndr.s saksbehandlingstid. Gjennomsnittlig behandlingstid for 2002 lå på 2,2 mndr.

2.3 Styringsdialogen med kommunene og kommuneøkonomi

Samordning

Fylkesmannen arbeider for å sikre samordningen overfor kommunene gjennom interne fora med løpende fokus på samordning i fagavdelingene. Embetet har også hatt regelmessige kontaktmøter og delvis fellesprosjekter med Fylkeslegene og Statens utdanningskontor, samt andre regionale statsetater. Det er arrangert ulike kommunebesøk og flere konferanser for kommunene, blant annet den årlige konferansen for ordførere og rådmenn i Akershus og byrådet, bydelsutvalgsledere og bydelsdirektører i Oslo.

I tillegg til å arrangere informasjonsmøte med kommunene ved fremleggelsen av statsbudsjettet, utarbeider fylkesmannen et budsjettsskriv som redegjør nærmere for forventningene og opplegget for kommunesektoren på bakgrunn av statsbudsjettet. Videre utarbeides det brev til kommunene ved årsskiftet som informerer om viktige aktiviteter gjennom året samt forventet saksbehandlingstid fra Fylkesmannens side for de mest sentrale sakstyper.

Akershus fylkeskommune har ut fra ny rolletildeling avsluttet fylkeskommunens rolle som ressursyter og pådriver i LA-21 knutepunktsnettverket. Miljøverndepartementet har valgt på beholde LA-21 ressurser sentralt. Ved utgangen av 2002 er det ingen LA-21 samarbeidsfora i regionalt regi i Akershus. Fylkesmannen har ikke prioritert ressurser til LA- 21 arbeidet i Oslo.

KOSTRA

Hovedansvaret for arbeidet med KOSTRA er organisatorisk tillagt økonomirådgiverne i stab. Fylkesmannen har i dette arbeidet hatt et nært samarbeid med representanter fra avdelingene samt Fylkeslegene og Statens Utdanningskontor. Samarbeidet har vært forankret i en arbeidsgruppe med regelmessige møter. Arbeidsgruppen opphørte først ved nyttår, dvs. et halvt år etter at KOSTRA gikk over i ordinær drift. Samarbeidet søkes nå ivaretatt gjennom andre organ i embetet.

Fylkesmannen har i samarbeid med Fylkeslegene og Statens Utdanningskontor hatt tre opplæringsseminarer for kommunene i Akershus og Oslo. Siste seminar ble avholdt i november i forbindelse med forberedelsen til rapporteringen 2002. Det vises for øvrig til tidligere særskilt rapport til Kommunal- og regionaldepartementet på området.

Landbruksforvaltningen i kommunene

Fylkesmannen har i 2002 fulgt opp kommunene på landbruksområdet med en rekke kurs og fagdager for å heve kommunenes fagkompetanse, sikre god dialog om forvaltning av landbrukspolitiske virkemidler og sikre god saksbehandling. Dette har sikret en gjennomgående høy kvalitet på saksbehandlingen i kommunene på landbruksområdet. Når kommunene framover skal få større myndighet på landbruksområdet er det svært viktig at fylkesmannen gis mulighet til å opprettholde god oppfølging, kompetanseheving og dialog med kommunene.

2.4 Tilsyn, kontroll og rettssikkerhet.

Samordningsarbeidet har vært sterkt fokusert i embetet i 2002, så vel lokalt i forhold til forberedelsen av integrering av fylkeslegeembeter og utdanningskontor pr. 01.01.03, som i forhold til den sentrale statsadministrasjonen og fordelingen av det overordnede faglige ansvar mellom Helsetilsynet og Sosial- og Helsedirektoratet. Fylkesmannen i Oslo og Akershus har vært en aktiv samarbeidspartner med Helsetilsynet i forberedelsesarbeidet til at det **overordnede tilsynsansvaret** også i forhold til sosialtjenesteloven fra 01.01.03 ble overført fra Sosialdepartementet til Helsetilsynet. I denne forbindelse har vi i 3 mndr. lånt ut en av våre seksjonssjefer til Helsetilsynet for å foreta et oppsummeringsarbeid mht. fylkesmannsembetenes erfaringer i sitt tilsynsarbeid hjemlet i sosialtjenesteloven, og vi har deltatt som eksternt representant i en utviklingsgruppe på dette området i Helsetilsynet. Etter vår vurdering har dette arbeidet så langt gitt positive resultater, og vi ser fram til at de ulike erfaringsbakgrunner kan gi muligheter for nytt og forbedret tilsynsarbeid til beste for alle våre brukere.

For **sosial/helse-, barnevern- og tjenester innen rusomsorgen** ser utviklingen primært ut til å gå mot en sterkere statlig styring og ansvarliggjøring. Det har i løpet av 2002 vært et sterkt fokus på disse spørsmålene, og det har vært nødvendig å legge ned betydelige ressurser i ulike høringsuttalelser om disse spørsmålene, ved siden av arbeidet med høringer knyttet til utvidelse av tilsynsansvaret etter sosialtjenesteloven og innføring av ny tilsynsmetodikk.

Et annet viktig fokus har vært og vil i året som kommer være rettet mot dels et permanent lovverk slik det er foreslått for **Kap.6A-området**, samt spørsmålet om eventuell innføring av et tilsvarende lovverk for demente personer. Dette er også spørsmål som vi har nedlagt betydelige ressurser i å utrede i løpet av 2002.

Parallelt med forberedelsesarbeidet til ny **tilsynsmetodikk og utvidet tilsynsansvar** i forhold til sosialtjenestelovens kap. 4 og 6A, har vi utført vårt institusjonstilsyn etter gjeldende regler både i forhold til sosialtjenestelov og barnevernslov. Som varslet allerede ved inngangen til 2002, hadde vi heller ikke dette året muligheter for oppfyllelse av lovkravene mht. antall

pålagt tilsynsbesøk i løpet av året. Men vi har innefor de økonomiske rammer som er gitt, gjort det som har vært mulig for å gjennomføre et faglig forsvarlig tilsyn. Dette betyr at alle institusjoner har fått besøk, og at vi har fulgt opp spesielt der hvor det har vist seg å være behov for dette. (Jf R-45 og R-72.)

Fylkesmannen deltok høsten 2002, sammen med Utdanningskontoret og Fylkeslegen i Akershus, i systemrevisjon overfor 4 kommuner og to allklinikker. Temaet var hvordan kommunene og BUP sikrer at barn og unge med psykiske problemer får samordnede tjenestetilbud.

Oslo-Akershus har mellom 10 og 15.000 bedrifter/enheter med potensielt behov for **tilsyn etter forurensningsloven og ca. 35 avfallsanlegg med konsesjon**. Fylkesmannen har i 2002 prioritert ned systemrevisjon av kommunene med sikte på å prioritere opp systemrevisjon av interkommunale avfallsanlegg og tilsyn med bedrifter med risiko for utslipp av miljøfarlige stoffer. Oppmerksomheten har særlig vært rettet mot PCB-avfall (isolerglass), EE-avfall og bransjene: mekaniske verksteder, grafisk industri, galvanoidindustri og renserier. I 2002 har ressursene vært tilstrekkelig til å nå langt under 1 % av aktuelle bedrifter/enheter med tilsyn. En forsøker å rasjonalisere tilsynset ved å utvikle bedre dokumentbasis, ansvar gjennom internkontroll og rapportering.

Der fylkesmannen blir kjent med brudd på lover og bestemmelser rettet mot truede og sårbare arter og områder blir saken umiddelbart overlatt politiet.

Fylkesmannen har gjennomført og vil fortsatt gjennomføre tilsyn med emnet **beredskap i kommunene**. Spesifikt tema vil avhenge fra kommune til kommune. Tilsynene gjennomføres i henhold til veileder fra Direktoratet for sivilt beredskap.

Tilsyn med og veiledning til **overformynderiene** har vært vektlagt gjennom flere år. Bakgrunnen for at dette arbeidet særlig vektlegges, er at rettssikkerheten for parter som er involvert, bør bedres. I 2002 ble 5 overformynderier besøkt. Ved besøkene legges det særlig vekt på å informere om lovverket overformynderne er pålagt å følge, herunder forvaltningslovens saksbehandlingsregler. Videre bidrar saksbehandlerne med forberedte innlegg på nettverksmøter som avholdes i regionene i vårt distrikt. I 2002 ble det også avholdt kurs for alle overformynderne.

Tilsyn med **stiftelser** er ikke mulig å prioritere i tilstrekkelig grad på grunn av manglende ressurser. Bare et begrenset antall regnskap gjennomgås hvert år.

2.5 Velferd og personrettet tjenesteyting

Handlingsplanene har vært fulgt opp som planlagt, og likeså arbeidet med RPR for barn og ungdom. Det er gledelig at man nå i Oslo har besluttet å opprette en barnerepresentant i hver bydel. Men det er en utfordring for Oslo å sikre kontakten fra bydelene inn til de besluttede organ i bystyre og byutviklingskomiteen på dette området.

Handlingsplanen for styrking av eldreomsorgen er nå avsluttet, mens det er igangsatt en ny handlingsplan for helse- og sosialpersonell som vil gå fram til utgangen av 2006. (Jf R-71.)

Det har vært et bredt spekter av kompetanseutviklingstilbud fra fylkesmannens side i løpet av året, og vi regner med at nærmere 3.000 personer har benyttet seg av disse tilbudene. Flere av kurstilbudene er også et samarbeid mellom fylkesmannen og ulike samarbeidspartnere.

2.6 Regional planlegging og arealpolitikk

En vesentlig del av arealforvaltning i hovedstadsområdet er sterkt influert av markedet. Det gir seg bl.a. uttrykk i at forslag til kommuneplanens arealdel i mange tilfelle er preget av innspill fra utbyggere/grunneiere og en overveiende del av forslag til reguleringsplaner er private. Det regionale utbygningsmønster blir summen av denne form for "planlegging". Regional planlegging og arealpolitikk basert på nevnte premisser gjør det vanskelig å følge opp nasjonale mål og politikk innen miljøområdet. Bit for bit har mange av områdene ikke konkret nasjonal/regional verneverdi. "Den nye fylkesmannen" opprettholder imidlertid og videreutvikler ambisjonene om kommunedialog med helhetlig tilnærming, tidlig medvirkning og oppfølging gjennom planprosessene.

Fylkesplan Akershus og kommuneplan Oslo har vært under rulling i 2002 og legges ut til høring henholdsvis vår og sommer 2003. Helhetsperspektivet på hovedstadsområdet er blitt tydeligere. Viktige utredningsarbeider og samordning av prosesser knyttet til arealforvaltning har blitt videreført i regi av arbeidet med Nasjonal transportplan der fylkesmannen har deltatt i prosjekt- og koordinerings- grupper, og i overordnede samordningsutvalg.

Fylkesdelplan for handelsvirksomhet, service og senterstruktur Akershus er godkjent av Miljøverndepartementet og danner grunnlaget for fylkesmannens vurderinger og uttalelser til etablering av kjøpesentra. I 2002 har det vært svært få forslag til etablering i strid med fylkesdelplanen. Oslo kommune har vedtatt en kommunedelplan for lokalisering av varehandel og andre servicefunksjoner. Gjennomgående er det omforent oppfatning Oslo kommune og Fylkesmann når det gjelder utvikling og lokalisering av varehandel og andre servicefunksjoner.

I Oslo og Akershus har Fylkesmannens landbruksavdeling høy kompetanse innen **geodata-GIS** og er aktiv deltager i Arealis. Geodata brukes aktivt for å klassifisere og dokumentere jordressursene i arealsaker. Miljøvernnavdelingen har i løpet av høsten forberedt en betydelig oppprioritering av miljødata-GIS, kvalitetssikring og tilrettelegging for å øke tilgjengeligheten til naturforvaltningsdata i 2003. Fylkesmannen har vedtatt en felles geodataplan som synliggjør embedets arbeid med geodata og målsetting med bruk av digitale databaser for dokumentasjon av miljøverdier og arealressurser. Som aktiv deltager i Arealisprosjektet har beredskapsstaben opparbeidet kompetanse og grunnlag for å nytte GIS som verktøy i plansaksbehandlingen. Beredskapsrelaterte datasett distribuert gjennom Arealis tas i bruk etter hvert som de ferdigstilles. Et datasett som omhandler tilfluktsrom i Oslo og Akershus er under utarbeiding.

Vi står overfor formidable utfordringer i forhold til **samfunnssikkerhet** i vårt område, jf punkt 2.8.

I **strandsoneforvaltningen** betraktes den nasjonale politikken som klart uttrykt, og her fører fylkesmannen tilsyn gjennom detaljert planbehandling med oppfølging gjennom innsigelser/klager der det bør gjøres ut fra retningslinjene.

I arbeidet med Nasjonal transportplan uttrykker regionene i Akershus, sammen med Oslo kommune, vilje til å følge opp Rikspolitiske retningslinjer for **samordnet areal og transport** gjennom å satse på fortetting, knutepunktutvikling og kollektiv. Fylkesmannen vil understreke at realisering av nasjonal mål innen areal- og transport i hovedstadsområdet forutsetter en betydelig satsing på å oppgradere transportinfrastrukturen, og det uttrykkes betydelig frustrasjon knyttet til at regionen opplever at staten ikke bidrar tilstrekkelig på området.

Den sterke veksten i hovedstadsområdet fortsetter og presset for å ta i bruk dyrka og dyrkbar jord til annet formål er stort. Signaler om et **styrket jordvern** er forsøkt fulgt opp av fylkesmannen ved innsigelser ut fra jordverninteresser i en del kommuneplansaker og regulerings-

plansaker. På tross av dette er ca 1030 dekar dyrka jord omdisponert til byggeformål ved reguleringsplan eller omdisponering etter jordloven i Akershus i 2002. I tillegg kommer flere **golfbanesaker** som er avklart gjennom kommuneplaner. Vår erfaring er at golfplanene tas inn i kommuneplanprosessene ved innspill fra grunneiere og golfinteresserte og at kommunene i liten grad vurderer behovet for slike baner i regional sammenheng og heller ikke i særlig grad drøfter alternativ lokalisering til de baner som foreslås. De fleste forslag om golfbaner kommer på store landbruksseier med til dels svært verdifulle jordressurser godt egnet for matkornproduksjon. På denne bakgrunn kan vi ikke si at fylkesmannen og fylkeslandbruksstyret har klart å følge opp signalene om en styrket jordvernpolitikk i hovedstadsområdet.

Det er å ønske at planlovutvalget finner fram til planprosesser der det legges bedre til rette for dialog mellom kommunene og regional myndighet om nasjonale interesser som også kommunene skal ivareta.

Mange kommuner har satt i gang arbeid med landbruksplaner, noen har vedtatte planer. Slike planer dokumenterer jordressurser og kulturlandskapsverdier på en god måte og kan bidra til en mer bevisst disponering av landbrukets ressurser. Fylkesmannens landbruksavdeling vil fortsette arbeidet med å stimulere til utvikling av **landbruksplaner i kommunene**.

Arbeidet med vern av områder vernet etter **naturvernloven** har vært fulgt opp i henhold til retningslinjene. Intern samarbeid landbruk og miljøvern og økt vekt på dokumentasjon, informasjon og prosess har minnet konfliktnivået. Innen gitte ressursrammer er sjølsagt konsekvensen at arbeidet må strekkes ut i tid.

2.7 Nærings- og regionalutvikling

Fylkesmannen har i 2002 deltatt aktivt i arbeidet med regionalt utviklingsprogram (RUP) for Oslo og Akershus. Dette arbeidet medfører utfordringer som følge av Oslo kommunes tyngde og prioriteringer og landbrukets relativt beskjedne betydning for verdiskapingen i regionen. Fylkesmannen har et nært samarbeid med Akershus fylkeskommune innrettet mot fylkesplanens handlingsprogram. Blant annet er det etablert samarbeidsprosjekter innen mat, reiseliv og grønn omsorg.

Embetet har et nært samarbeid med næringsens organisasjoner, SND og kommunene når det gjelder forvaltningen av fylkesmannens BU-midler til utrednings- og tilretteleggingstiltak. Samarbeidet skjer ved at samarbeidspartene blir invitert til møter for å drøfte årlig gjennomgang og rullering av mål og strategier for forvaltning av BU-midlene. Resultatene av disse midlene er det redegjort for i egen rapport til SND's hovedkontor. Samtidig har fylkesmannen også et nært samarbeid både med organisasjonene i landbruket og kommunene når det gjelder forvaltningen av de totale landbrukspolitiske virkemidlene. Samarbeidet med kommunene skjer i hovedsak ved at kommunene blir invitert til kurs og seminarer innen de ulike forvaltningsområdene og gjennom den løpende forvaltningen av ordningene.

Landbruksavdeling har i 2002 arbeidet med en strategiplan for å avklare hvordan ressursene kan disponeres for å fortsatt være et utviklings- og kompetanseorgan for landbruket, og hvordan det aktive og målrettede samarbeidet med kommunene, fylkeskommunene, Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) og andre regionale aktører kan videreutvikles.

Fylkesmannen har et aktivt og nært samarbeid internt mellom landbruksavdelingen og miljøvernavdelingen og eksternt i forhold til næringsens organisasjoner og kommunene for å bidra til at de viktigste miljømål for jordbruket nås og at virkemidlene settes inn der utfordringene er størst. Dette skjer gjennom samarbeidsmøter og seminarer der det settes fokus på de regionale miljøutfordringene og det diskuteres hvordan de økonomiske virkemidlene best kan anvendes. Særlig utfordrende er dette når grunnlaget for å beskrive miljøstatus for fylkene generelt blir bedre og etter hvert også miljøutfordringene på

enkeltbruk som følge av miljøplan. Behovet for tiltak både når det gjelder kulturlandskap og forurensning er langt større enn midlene som stilles til disposisjon og forutsetter streng prioritering.

Fylkesmannen ivaretar sitt ansvar for å utvikle det økologiske landbruket i tråd med de politiske målsettingene. Dette skjer ved at økologisk landbruk er at av satsingsområdene for bruk av BU-midler. Hovedsatsingen er prosjektet Økokorn Oslo og Akershus og dette prosjektet har fått status som nasjonalt pilotprosjekt. Videre har fylkesmannen etablert Økoforum som et samarbeidsforum med alle de ulike aktørene. Samarbeidet skjer i hovedsak gjennom rullering av handlingsplan for økologisk landbruk og forvaltningen av informasjonsmidler til økologisk landbruk.

Landbruksavdelingen har i 2002 prioritert arbeidet i forhold til innføring av obligatorisk miljøplan på alle bruk fra 2003. Det er etablert en samarbeidsgruppe med næringsorganisasjonene, forsøksringene og BSF. Miljøplanrådgivere har fått kurs. Det er arrangert samling med kommunene med miljøplan som tema og det er utarbeidet diverse informasjonsmateriell. Fylkesmannen har deltatt på flere lokale informasjonsmøter om miljøplan.

Arbeidet med rovviltforvaltningen er organisert som et fellesprosjekt mellom landbruksavdelingen og miljøvernavdelingen. Arbeidet med regional forvaltningsplan for de store rovdyrene er avsluttet i 2002. Utarbeiding av forvaltningsplan, oppfølging og videreutvikling skjer i nært samarbeid med Rådgivende utvalg for rovviltforvaltningen (RUR). Utvalget har 4 møter gjennom året og det legges vekt på et åpent og nært samarbeid med alle interesseorganisasjonene. Møtene brukes også til kunnskapsformidling og utvalget brukes aktivt som forvaltningsorgan for midler til forebyggende tiltak mot rovviltskader. Det er gjennomført et prosjekt som har dokumentert at gaupa er årsaken til betydelig tap for sauene. Fylkesmannen samarbeider med dyrevernmyndighetene bl.a. ved at fylkesveterinæren er med i RUR.

2.8 Samfunnssikkerhet og beredskap

Vi står overfor formidable utfordringer i forhold til samfunnssikkerhet i vårt område. Det er stor økning av antall saker med delvis stor kompleksitet. Innarbeiding av ROS-analyse som en naturlig del av planlegging etter plan- og bygningsloven er ikke godt nok innarbeidet i kommunene, selv om dette ble innført som en del av fylkesmannens innsigelsesinstitutt i 1997. Krav om ROS-analyse ved planlegging etter pbl (konkret vurdering av forslag i planen) og henvisning til DSB's ROS-veileder fra 1994 oppfattes av en del kommuner som utydelig signal. Krav til ROS-analyse i kommunene er ikke lovpålagt, men dersom kommune ikke har foretatt en ROS-analyse knyttet til planlegging etter pbl kan dette gi FM grunnlag for innsigelse. Veilederen omhandler risikoanalyse for å kunne lage en kriseplan. Dette er ikke nødvendigvis sammenfallende med behovet innen arealplanlegging. Beredskapsstaben deltar aktivt i planprosessene i kommunene sammen med de andre fagavdelingene. Beredskapsstaben er representert i embetets faste planmøte. Fylkesmannen har de siste tre åra ført tilsyn med hvordan kommunene ivaretar sammenhengen mellom funn i Ros-analysene og planlegging etter plan- og bygningsloven. Dette har medført at Fylkesmannens signaler til kommunene på beredskapsområdet er blitt mer helhetlig og samordnet. Arbeidet med samfunnssikkerhet har blitt fulgt opp med innsigelse/varsel om innsigelse der dette har vært nødvendig.

3. Utdypende beskrivelse av de enkelte resultatområdene

3.1 Miljøverndepartementet

Miljøvernavdelingen har i hovedsak fulgt opp tildelingsbrevet for 2002. Enkelte forventninger og oppdrag har måtte nedprioriteres, dels pga at vi har prioritert mer ressurser enn planlagt på andre utvalgte områder, dels fordi vi har opprettholdt vakanser pga sykdom og permisjon svarende til kr 475 000 for å etterkomme pålagt innsparing i 2002. Et meget stramt driftsbudsjett gir ikke rom for innsparing.

RESULTATOMRÅDE 01 VERN OG BRUK AV BIOLOGISK MANGFOLD Verneplanarbeid og naturoppsyn

Følger framdriftsplan uten vesentlige nye problemstillinger.

Statens naturoppsyn

Oppsynsordningene i 2002 for verneområdene er etablert.

Vassdragsforvaltning

Det er et stort behov for å bedre dokumentasjonen av vassdragsverdiene, og gjøre disse tilgjengelige i egnede datasystemer.

Kalking

Staten og Akershus Fylkeskommune har sammen i en årrekke bidratt økonomisk for å få kalkingsarbeidet i Oslo og Akershus opp på et forsvarlig nivå. Fylkeskommunen har signalisert betydelige kutt i 2003 som følge av den nye oppgavefordelingen mellom stat, fylkeskommune og kommune.

Kulturlandskap

Arbeidet med kulturlandskap utover det som inngår i vår plansaksbehandling og lokaliteter som inngår i verneområder har det siste året vært nedprioritert.

Geodata og kartbaserte verktøy.

Miljøvernavdelingen har lagt inn data for 3 elvedelta.

Kartlegging biologisk mangfold

Vi har så langt det er mulig vektlagt å følge opp kartlegging av biologisk mangfold i kommunene, - for senere innlegging av sentrale databaser.

Rovvilt

Rovviltforvaltningen i Oslo og Akershus er i 2002 som forutgående år organisert som et felles prosjekt mellom landbruk og miljøvernavdelingen. Organiseringen fungerer godt, og bidrar til å redusere konfliktene i forvaltningen av de store rovdyrene. Totalinntrykket er en stabilisering eventuell mulig nedgang i tapene i forhold til i 2001.

Fylkes regionale forvaltningsplan for store rovdyr er ferdigstilt.

Det ble innværende sesong gitt tilskudd, blant annet fra DN og fra tiltaksfondet, til et prosjekt for å se på. Et prosjektet rettet mot tapsårsak i bynære områder viser at gaupe står for en betydelig del av tapene (ca 50%), men at tapsbildet er mer sammensatt og variert enn tidligere antatt.

Det har kommet inn flere søknader om forebyggende tiltaksmidler enn det regionale rovviltutvalget (RUR) i fylket har fått midler til å dele ut

RESULTATOMRÅDE 02 FRILUFTSLIV

Tilsagn om tilskuddsmidlene til friluftsfornål er ut og tiltak fulgt opp.

RESULTATOMRÅDE 04 OVERGJØDSLING OG OLJEFORURENSNING

Kommunalt avløp

Flere kjemiske renseanlegg i Akershus vil ikke tilfredstille EUs avløpsdirektiv med hensyn på utslippskrav BOF/KOF. KOSTRA-skjemaene har noen svakheter som må rettes opp for å få en bedre kvalitetsikring av data på avløpssektoren.

Miljømål for vannforekomster

Flere kommuner har satt felles mål for vassdrag. Det er imidlertid vanskeligheter med å få kommuner til å iverksette tiltak som har liten lokal nytte, selv om tiltakene har stor regional nytte (oppstrøms- nedstrømskommuner).

Morsa-prosjektet som vi deltar aktivt i viser hvilke enorme utfordringer kommuner har innenfor avløp fra spredt bebyggelse som sammen med jordbruket er den største enkeltkilde til eutrofiering av vassdraget.

Overvåking

Med færre virkemidler vil det bli en viktig utfordring å få til en helhetlig overvåking for vassdrag som renner gjennom flere kommuner. Likeledes å motivere kommunene for å opprettholde og forbedre sin lokale overvåking.

RESULTATOMRÅDE 05 HELSE- OG MILJØFARLIGE KJEMIKALIER

Forurensede sedimenter

Miljøvernavdelingen har økt fokus på saksfeltet og vektlagt et tettere samarbeid med kommunene for å legge til rette for opprydding og nødvendig mudring innenfor forurensede områder i fjorden.

En evt. etablering av et dypvannsdeponi for forurensede sedimenter utenfor Malmøykalven, vil kunne legge forholdene til rette for en fremtidig forbedring av forurensingssituasjonen i fjorden.

Forurenset grunn

Innføringen av grunnforurensningsdatabasen har bidratt til å gi en bedre oversikt over delegerte lokaliteter og ansvarsfordelingen mellom Fylkesmannen og SFT.

I Oslo og Akershus er det totalt 27 lokaliteter med forurenset grunn som tidligere ble rangert i rang 1, 2* og 2 delegert Fylkesmannen. Siden høsten 2001 har oppfølgingen av disse lokalitetene blitt intensivert, slik at det kun gjenstår 11 lokaliteter som foreløpig ikke har fått pålegg om undersøkelser fra Fylkesmannen.

RESULTATOMRÅDE 06 AVFALL OG GJENVINNING

I Oslo og Akershus er det ca 35 avfallsanlegg med utslippstillatelse fra Fylkesmannen. Oppfølgingen av disse og behandling av nye søknader opptar størsteparten av tilgjengelige ressurser innenfor resultatområdet. Dette til tross for utstrakt bruk av unntaksbestemmelsene i § 8 og en restriktiv konsesjonspraksis. Miljøvernavdelingens oppgaver som pådriver og veileder overfor kommunene nedprioriteres som en konsekvens av dette.

Innføringen av nytt regelverk medfører stadig behov for endringer i eksisterende tillatelser.

RESULTATOMRÅDE 07 KLIMAENDRINGER, LUFTFORURENSNING OG STØY

Klima og energi

Miljøvernavdelingens innsats innenfor området er primært knyttet til fokusering på nødvendigheten av samordnet areal- og transportplanlegging i Nasjonal transportplan, fylkes(del)- og kommune(del)plansammenheng.

Lokal luftforurensning og støy

Lokal luftforurensning

Miljøvernavdelingen påpeker nasjonale mål for luft gjennom våre planuttalelser. Det savnes en klar retningslinje for luftkvalitet som kan legges til grunn som kvalitetskrav i planleggingen. Miljøvernavdelingen har av ressursmessige hensyn ikke kunnet prioritere konsesjonsbehandling av mindre fyringsanlegg. **Støy**

Miljøvernavdelingens strategi er at nye støyende virksomheter primært bør håndteres av kommunene gjennom arealplanleggingen. Støy er likevel et felt som krever betydelig ressursinnsats da det er knyttet sterke brukerkonflikter og klager på eksisterende situasjoner eller manglende konsekvensvurdering i nye planer. Særlig har konfliktene i forbindelse med skytebanestøy vært store.

Miljøvernavdelingen har videre prioritert arbeidet med flystøy da dette berører mange mennesker og store områder med arealkonflikter i vår region.

RESULTATOMRÅDE 08 INTERNASJONALT MILJØVERN SAMARBEID, BISTAND, NORD-/POLAROMRÅDENE

DN/SFT/MD har ikke gjort avtaler med FMOA

RESULTATOMRÅDE 09 REGIONAL PLANLEGGING

Planaktiviteten i Oslo og kommunene i Akershus har over lang tid vært svært høy. Avdelingen prioriterer å gi innspill i de overordnede planprosessene. Vi uttaler oss bare unntaksvis til bebyggelsesplaner og i forbindelse med oppstart av arbeid med reguleringsplaner.

Den generelle ressurs- og arbeidssituasjonen peker i retning av ytterligere nedprioritering. Dette må antakelig skje ved at vi unnlater å uttale oss i langt flere saker. Innenfor forurensningsområdet vil en nedtrapping av vår innsats på plansiden kunne medføre behov for konsesjonsbehandling av flere anlegg, noe som igjen vil legge beslag på MVAs ressurser.

Ekstraordinære ressurser innenfor strandsonesatsingen har gitt anledning til nyttig ekstrainsats innen dette feltet. Vi prioriterer også en god del ressurser på å delta i NTP-prosessen, som i Hovedstadsområdet synes å være inne i et godt og konstruktivt spor for tiden.

Resultatkrav

1. Saksbehandlingstiden hvor fylkesmannen fatter vedtak etter plan- og bygningsloven bør ikke overstige tre måneder. Fylkesmannen skal rapportere om saksbehandlingstid etter plan- og bygningsloven pr 1. mars. *Saksbehandlingstiden var ca. fem måneder. Bakgrunnen for dette er at vi fikk nedskjæringer på budsjettet og et større tilfang på oppsettende virkninger fra Oslo kommune.*
2. FM skal sørge for at relevant informasjon legges inn i KU-basen, slik at denne er oppdatert og fullstendig. *Arbeidet med KU-basen er blitt nedprioritert grunnet en generelt presset arbeidssituasjon, men også fordi vi har vanskelig for å se nytteverdi av dette arbeidet. Vi etterlyser en revurdering, evt. klargjøring av kost-/nyttevurdering av dette innsatsområdet*
3. Plan- og enkeltsaksbehandling som truer rettssikkerheten eller nasjonale/viktige regionale miljøverninteresser, skal prioriteres. *FMOA prioriterer hele tiden sin ressursbruk og arbeidsinnsats innenfor disse prinsippene*

Med virkning fra 01.01.2000 har sosial- og familieavdelingen påtatt seg ansvaret for ivaretagelsen av **Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge**. Avdelingen har hatt innsigelser til 2 reguleringsplaner, samt råd og veiledning på telefon, hovedsakelig til privatpersoner.

RESULTATOMRÅDE 10 KART- OG GEODATA

Som tidligere påpekt må det finnes en løsning på at fylkesmannsembetet kan betraktes som en part i GEOVEKST-samarbeidet. Vi er også avhengige av sentral statlig finansiering av lisenser for GIS-programvare og tilgang til oppdaterte grunnkart (N250 og N50).

RESULTATOMRÅDE 11 TVERRGÅENDE VIRKEMIDLER OG FELLESOPPGAVER TVERRGÅENDE OPPGAVER INNEN FORURENSNING OG AVFALL

Bedriftsspesifikk miljøinformasjon (BMI)

Egenrapportering fra bedriftene i kontrollklasse 1,2 og 3 som Fylkesmannen har ansvar for er lagt inn etter en runde med kvalitetssikring.

Tilsyn etter forurensningsloven

Fokus har vært satt på miljøgifter ved deltagelse i nasjonal kampanje i forhold til innlevering av isolerglassruter med PCB. Kontroll av glassmestere, sorteringsanlegg og deponier har inngått.

Systemrevisjoner av kommunal virksomhet gjennomføres med noe redusert aktivitet. Kontroll med leveringsplikten av spesialavfall er blitt prioritert for små og mellomstore virksomheter med særlig fokus på bil- og båtverksteder. Det samarbeides om tilsyn med arbeidstilsynet innenfor bilbransjen.

3.2 Landbruksdepartementet

RESULTATOMRÅDE 21 LANDBRUKSBASERT NÆRINGS- OG BYGDEUTVIKLING Verbal beskrivelse av samarbeid med andre på næringsutviklingsområdet

Fylkesmannen (FM) inviterer hvert år næringsorganisasjoner til to samarbeidsmøter der tema er: Mål og strategier for forvaltningen av Fylkesmannens BU-midler. FM har samarbeidsavtale med SND og har flere kontaktmøter gjennom året. FM møter fast i styremøtene i SND. FM deltar aktivt i arbeidet med RUP i samarbeid med Akershus fylkeskommune, Oslo kommune, Aetat, og SND. FM har deltatt i arbeidsgruppe sammen med FM Hedmark og Østfold og næringsorganisasjonene om søknad til Interreg IIIa. FM har i samarbeid med SND en årlig samling med kommunene med tema næringsutvikling. FM samarbeider også med andre gjennom deltakelse i de ulike styringsgruppene pågående omstillings- og utviklingsprosjekter.

RESULTATOMRÅDE 22 MILJØ- OG AREALFORVALTNING

- Beskriv prosessen fylkesmannen har med å utvikle strategier og retningslinjer for kulturlandskaps- og miljøarbeidet i jordbruket, jf kap 2.5. Beskriv kort de viktigste utfordringer og miljømål for jordbruket. FM har organisert dette arbeidet som et fellesprosjekt mellom landbruksavdelingen og miljøvern avdelingen. Det avholdes samarbeidsmøter med næringsorganisasjonene og kommunene der regionale miljøutfordringer blir satt på dagsorden. Områdetiltaksmidlene brukes aktivt. Strategier og retningslinjer er under utvikling og fylkesgruppa for miljøplan brukes aktivt i dette arbeidet. Den viktigste miljøutfordring i Akershus er knyttet til Fylkesmannen i Oslo og Akershus

arbeidet for redusert erosjon og avrenning . Elde og slitasje på hydrotekniske anlegg vil medføre en betydelig utfordring framover. Det er et mål å øke oppslutningen om endret jordarbeiding.

- Beskriv hvordan innføringen av miljøplan er forberedt. Fylkesgruppe for miljøplan er etablert. Det er utarbeidet informasjonsplan. Rådgivere er plukket ut og gitt opplæring. Det er arrangert 2 dagers samling for kommuner, næringsorganisasjoner og forsøksringer i samarbeid med miljøvernavdelingen. Arbeidet med innføring av miljøplan er beskrevet i egen rapport til SLF.

- Beskriv fylkesmannens aktivitet og utfordringer i arbeidet med samfunnsplanlegging – gjennom fylkes-, kommune- og landbruksplaner, samt konsekvensutredninger og verneplaner. Landbruksavdelingen organisert i 2002 sitt arbeid med plansaker slik at det i størst mulig grad ble samarbeidet med miljøvernavdelingen i behandlingen av større plansaker (som eksempelvis kommuneplaner, kommunedelplaner og konsekvensutredninger) og i saker der det ble foreslått å fremme innsigelse. Landbruksavdelingen sendte egne uttalelser til varsel om oppstart av regulering og forslag til reguleringsplaner, der disse berørte LNF- områder, uregulerte arealer eller arealer regulert til landbruksformål. Det ble lagt stor vekt på å gi innspill tidlig i planprosessen, samt å etterspørre landbruksfaglige vurderinger og arealmessige konsekvenser av de foreslåtte tiltakene. Alle saker som ble oversendt avdelingen ble behandlet, men i den del saker ble fristen for uttalelse betydelig overskredet. Kun i et par tilfeller ble det fremmet innsigelse til tiltak etter at høringsfristen var gått ut uten at kommunen ble varsle om dette på forhånd. Dispensasjonssaker i LNF- områder ble også i all hovedsak behandlet separat av landbruksavdelingen. Landbruksavdelingen vil her orientere om at kommunene har fått delegert fullmakt fra avdelingen til å behandle noen typer dispensasjonssaker, eksempelvis fradeling av enkelttomter under 2 daa. Landbruksavdelingen forsøkte å gi en bred vurdering av landbruksplaner. Fagkompetanse fra hele avdelingen ble benyttet i utarbeidelse av landbruksavdelingens høringsuttalelser, og planforslagene ble forelagt miljøvernavdelingen for mulige innspill.

Samarbeidet med miljøvernavdelingen er godt. Vi mener også å ha en god dialog overfor andre regionale myndigheter. De største utfordringene på plansida er å få tilstrekkelig godt forberedte saker fra kommunene, hvor det er gjort rede for arealmessige og landbruksmessige konsekvenser av tiltakene. Avdelingen har likevel kun returnert saker hvor det var umulig å vurdere saken med forelagte opplysninger og hvor vi mistenkte at tiltaket var i strid med nasjonale og regionale landbruksinteresser. I kommuneplansammenheng har vi tidlig varslet at arealopplysninger må foreligge for at vi i det hele tatt skal kunne vurdere planforslaget, noen ganger er det også truet med å fremme innsigelse til alle foreslåtte arealbruksendringer inntil opplysningene foreligger. Det er også en utfordring å sikre størst mulig likebehandling i dispensasjonssaker etter pbl.

- Oppgi antall dekar dyrka og dyrkbart areal omdisponert etter plan- og bygningsloven fordelt på kommuner Landbruksavdeling viser til at oversikt over antall dekar dyrka og dyrkbar mark som er omdisponert i kommunene i Oslo og Akershus er oversendt SLF i en egen rapport.

- Oppgi antall saker hvor det ble innstilt på innsigelse og saker hvor det var uoverensstemmelse mellom innstilling og vedtak, fordelt på kommune- og reguleringsplaner.

En gjennomgang av plansakene landbruksavdelingen behandlet i 2002 viser at det ble fremmet innsigelse til åtte kommuneplaner (til sammen 12 innsigelser og en mulig senere innsigelse), en kommunedelplan og fire reguleringsplaner (ved offentlig ettersyn). I tillegg ble det åtte ganger varslet mulig innsigelse til reguleringsplaner i forbindelse med høringsuttalelse til reguleringsvarsel, melding om konsekvensutredning eller forhåndsuttalelse til planforslag. Ettersom landbruksavdelingen administrativt har vært delegert fullmakt fra landbruksdepartementet til å fremme innsigelse i plan- og bygningslovsaker, er antallet foreslåtte innsigelser likt antallet som ble fremmet.

- Beskriv fylkesmannens deltakelse i Geovekstsamarbeidet, erfaringer og dekning av kartbehovet I Akershus er det bare Bærum og Lørenskog som i dag står utenfor et ordinært geovekstsamarbeid.

Per i dag står Landbruk uten tilgang til ajourførte FKB-data i tre kommuner i Akershus p.g.a. for lite midler. Disse er Ski, Oppegård og Bærum. Ved hjelp av NIJOS sine ekstramidler til ajourhold av DMK har vi i 2002 klart å kjøpe oss inn i Nittedal, Skedsmo og Frogn.

Oslo står også utenfor Geovekstsamarbeidet. Landbruk har ikke tilgang til FKB-data bortsett ifra DMK.

Det gledelige som har skjedd i 2002 er tildelingen til NIJOS over jordbruksoppgjøret for ajourhold av DMK. Dette har utløst et ras av ortofotoprojekter og mye ”goodwill” hos de øvrige geovekstpartene. Selv om disse prosjektene er relativt dyre for landbruksparten (20-30% av kostnadene), har dette ført til en ny kostnadsfordeling av ajourhaldsprosjektene i FKB-B områdene, noe som setter landbruksparten i en mye bedre posisjon i forhold til å fortsette medlemskapet i Geovekstsamarbeidet. Følgende prinsipper ligger nå til grunn:

- **DMK ajourholdt** ut fra de nye ortofotoene skal leveres "vederlagsfritt" fra L-parten til vedlikeholdsprosjektet (altså ikke et kostnadselement). Det forutsettes at DMK tidligere er solgt inn i Geovekst.
- **DMK førstegangsetablert** ut fra de nye ortofotoene skal kostnadsføres og -fordeles etter gjeldende satser.
- DMK skal etter dette ajourføres kontinuerlig på lik linje med andre FKB-datasett i henhold til forvaltningsavtalen.
- L-parten skal ha null - 0 % kostnadsandel ved periodisk fotogrammetrisk ajourhold og forbedring av andre FKB-datasett enn DMK. Dette gjelder ikke for etablering, Landsnett og overgang til EUREF89.

Videre har NIJOS og LD i forhandlinger i Geovekstforum (3. desember 2002) funnet en sentral løsning for å kjøpe ut rettigheter til Geovekst-prosjekter der L-parten tidligere har valgt å stå utenfor.

Per i dag foreligger det ortofoto i Asker (geovekstprosjekt), Hurdal (områdetakst- IR.bilder) og Sørumsdal (områdetakst- IR.bilder). Nijos er i gang med periodisk ajourhold av DMK i disse kommunene.

Kommuner der produksjon av ortofoto og periodisk ajourføring av DMK er avtalt for 2003 er: Vestby, Ås, Frogn, Nesodden, Rælingen, Enebakk, Skedsmo, Nittedal, Ullensaker, Eidsvoll og Nannestad. Ajourført DMK vil likevel ikke foreligge før enn i 2004. Nijos har i disse prosjektene forskutert en kostnadsandel på ca 20% av total-kostnadene. FMLA sitter da igjen med en kostnadsandel på ca 10% av totalkostnadene. For 2003 har FMLA-OA gått inn for ortofoto-avtaler og ajourholdsavtaler som binder opp ca kr 295 000,-. Dette ligger i størrelsesorden kr 95 000,- over tidligere tildeling av geovekstmidler. I tillegg til ekstrabevilgninger ser vi for oss at deler av kostnadene kan overføres til 2004.

Kontinuerlig ajourhold av DMK vil i nærmeste fremtid være landbrukets største utfordring). FMLA-OA vil i løpet av 2003 gjennomføre kursing av kommunene i kontinuerlig ajourhold av DMK i samarbeid med Nijos og evt. SKOA

Tilgangen til ajourholdt "utmarks-DEK" er nå sikret ved at Landbruk får tilgang til hele DEK-basen med begrunnelse i at landbruket ikke vil bruke opplysningene som ligger i "tettsteds-DEK" og at klipping mot LREG er for kostnadskrevende for distributør.

- Gi innspill i henhold til resultatkontrollen i skogbruket.

Det vises til resultatrapporten

- Oppgi om fylkesmannen har utarbeidet handlingsplan for økologisk landbruk
FM har utarbeidet handlingsplan for bynært økologisk landbruk i samarbeid med Økoforum. Handlingsplanen lå til grunn for søknad til SLF om informasjonsmidler for 2002. Tildelte midler er forvaltet i henhold til handlingsplanen og i samarbeid med Økoforum. Det er sendt eget rapport til SLF om dette.

- Fylkesmannen i Østfold og Akershus skal beskrive arbeidet med tiltakspakken for Hobøl-Vansjøvassdraget.

FM i Oslo og Akershus har deltatt i felles styringsgruppen for forvaltning av tiltakspakke for Morsavassdraget. Det er utarbeidet handlingsplan og miljøprogram. FM har forvaltet sin del av tiltakspakken i samsvar med retningslinjene.

RESULTATOMRÅDE 23 INNTEKTS- OG VELFERDSPOLITISKE TILTAK

Opgavene er utført i henhold til kravene, det vises til egen rapportering gjennom fagsystemene.

3.3 Administrasjonsdepartementet

Jf kap. 1 og 2.

3.4 Barne- og familiedepartementet

RESULTATOMRÅDE 41 BARNEHAGER

Nye oppgaver ble tillagt fylkesmannen i 2001 i form av en ekstra forskuddsutbetaling i januar, samt at fylkesmannen i tillegg fikk en belastningsfullmakt til å dekke utbetaling av statstilskudd til nye barnehageplasser/endringer i løpet av året. Denne oppgaven lå tidligere i BFD. Disse ekstraoppgavene ble også videreført i 2002, fremdeles uten tildeling av ekstraressurser. I tillegg til dette kom nok en ekstra utbetaling på 02-budsjettåret, men utbetalt i januar i år, av midler som ble bevilget av stortinget under statsbudsjett-behandlingen høsten 02. De utgiftene som påløp fylkesmannen med den sistnevnte utbetaling, besluttet embetet

å dekke over kvalitetssatsingsmidlene til barnehagene for 03. Vi er klar over at disse midlene, selv om det er gitt tillatelse til at en del av de kan brukes til administrasjon/lønnsutgifter, ikke er tenkt brukt til tilskudds-utbetalingen. Men, siden det ikke har fulgt midler med de ekstraoppgavene som jevnlig har påløpt dette feltet de siste årene, så har vi valgt denne løsningen, slik at man i hvert fall belaster riktig departement for disse ekstraavgiftene.

Statstilskudd med til sammen **kr. 1.509.798.530** ble utbetalt til Oslo/Akershus sine 1362 barnehager i 02. Stimuleringsstilskudd til nye barnehageplasser ble utbetalt med til sammen **kr. 21.732.000**. I 2002 etablerte Oslo kommune **540** nye barnehageplasser mens **285** ble nedlagt. I 2002 etablerte kommunene i Akershus **1057** nye barnehageplasser, mens **193** ble nedlagt.

Kvalitetssatsingen er bl.a. fulgt opp ved etablering av 4 nettverk i Oslo, som alle har fokus på forskjellige tema knyttet opp mot kvalitetssatsingens hovedmål. Nettverk region nord, region syd, region vest og region sentrum. Det er deltakere fra 5-7 bydeler i hvert nettverk. I Akershus har 13 kommuner deltatt i prosjektopplæring 12 dager + 2 oppfølgingsdager. Kommunenes 14 prosjekter har vært mangfoldige, men temaene og tilnærming til kvalitetssatsingen kan deles i to hovedområder: Å utvikle et system for vurdering av kvaliteten og fokus på barnet som samarbeidspartnere og samtalepartnere. Rekruttering til førskolelærerutdanningen har det vært arbeidet med i samarbeid med Høyskolen i Oslo, byrådsavdelingen i Oslo og Utdanningsforbundet.

Det har vært utført tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet i en bydel i Oslo. Det har vært behandlet 7 klagesaker etter barnehageloven, 21 søknader om dispensasjon fra utdanningskravet og 6 søknader om dispensasjon fra bemanningsnormen.

Fylkesmannen har utarbeidet 1 veiledningsskriv til kommuner og bydeler. Bortsett fra ekstra oppgaver på tilskuddsutbetaling uten medfølgende ressurser, ingen øvrige avvik.

RESULTATOMRÅDE 42 FAMILIERETT

Det var i 2002 110 innkomne saker etter barneloven, hvorav 14 realitetsvedtak

Både skriftlige og muntlige henvendelser økte betraktelig i 2002 sammenliknet med tidligere år, særlig i årets første 8 måneder. Den økte pågangen skyldtes blant annet nye regler i barneloven om reisekostnader ved samvær med barn. Denne økte saksmengden er det ikke tilført eksterne ressurser til å dekke opp.

Det er utnevnt 13 nye meklere i 2002. 16 meklere har deltatt på innføringskurs i mekling i tillegg til at det har vært arrangert kurs for ca. 100 meklere i tverrkulturell mekling.

Det ble utbetalt kr. 764.984 i meklerhonorar/tolk for Akershus og kr. 518.686 i meklerhonorar /tolk for Oslo i 2002. Det har vært 3 skriftlige klager på familievernkontorene.

Anslagsvis et avvik på 25% over to år på barnelovsområdet. Ingen avvik på meklingsområdet.

RESULTATOMRÅDE 43 KRISETILTAK

Utbetalt tilskudd til totalt 7 krisetiltak i Oslo (3) og Akershus (4) - ingen avvik

Tildeling, rapportering og kontroll i tråd med tildelingsbrevet for 2002.

RESULTATOMRÅDE 44 FAMILIEVERN

Fylkesmannen har deltatt i systemrevisjonstilsyn med 2 familievernkontor i samarbeid med fylkeslegen i Akershus. På grunn av ressursituasjonen, og fordi dette resultatområdet er kommet til uten at det har fulgt ressurser med, har fylkesmannen tidligere varslet at dette resultatområdet måtte nedprioriteres. Derfor: Ingen avvik i forhold til virksomhetsplanen.

RESULTATOMRÅDE 45 BARNEVERN

Det er innkommet 192 klagesaker, herav 102 klager på enkeltvedtak, 89 tilsynssaker og 1 tvistesak.

14 saker dreide seg om klager fra beboere på institusjon.

Tilsyn med barneverninstitusjoner

Fylkesmannen har tidligere flere ganger gjort rede for at etter vår vurdering ivaretas tilsynet med barneverninstitusjonene på en forsvarlig måte ved at alle institusjoner får besøk og at det foretas en faglig vurdering av hvordan tilsynsbesøkene ut over dette skal prioriteres.

Ved inngangen til 2002 var antall lovpålagte besøk 288 tilsynsbesøk fordelt på 39 institusjoner med 53 enheter. Ved utgangen av året utgjorde antall lovpålagte tilsyn 296 fordelt på 41 institusjoner med 58 enheter som følge av endringer pga. oppretting/nedlegging av institusjoner i løpet av året. Vi tok sikte på å utføre 144 besøk i 2002 og gjennomførte **167 besøk**. Videre hadde vi regelmessige oppfølgingsmøter med fylkesbarnevernet i våre 2 fylker. Måloppnåelsen ligger dermed over de 50% av lovpålagte besøk vi tok sikte på. Nemlig 56% ved årets utgang, og 58% i forhold til vår egen plan for antall besøk i 2002.

Forvaltningstilsynet

Vi har i samarbeid med Fylkeslegen i Akershus deltatt i systemrevisjonstilsyn med følgende 4 kommuner: Frogn, Nesodden, Nes og Eidsvoll.

9 bydeler og 7 kommuner er fulgt tett opp i forhold til fristoversittelser, men det var i 2002 ikke grunnlag for å gi mulkt. Rapporteringer pålagt av BFD er utført i tråd med plan. Vi har avholdt regelmessige samarbeidsmøter med byrådsavdelingen i Oslo og barnevernkontorene i våre 2 fylkeskommuner. Det vises for øvrig til egen årsrapport for tilsynet.

Råd, veiledning og kompetanseutvikling

Vi har utarbeidet 2 veiledningsskriv til kommuner og bydeler.

Avholdt tilsynsførerkurs for 25 deltagere.

Avholdt kurs for barnevernsarbeidere om opptreden i fylkesnemnda, og om akuttvedtak i barnevernet, samt arrangert 2 dagers seminar for barnevernledere i Akershus-i samarbeid med fylkeskommunen. Vi har også deltatt og hatt innlegg på flere samlinger med barnevernledere i Oslo.

Vi har behandlet 85 søknader om fritak for taushetsplikt saker, fordelt på :

Lov om sosiale tjenester: 10 personer

Barnevernloven: 36 personer

Barnehageloven: 9 personer

Grunnskoleloven: 17 personer

Dokumentinnsyn: 6 saker

Avvist: 2 saker

Råd/veil. Bedt om ytterligere informasjon m.m: 32 personer

Opplysninger om adoptertes biologiske opphav

Det var 96 henvendelser i 2002. 105 ble behandlet (9 saker fra tidligere år).

Ingen avvik ut over det beskrevne vedr. tilsynet med barneverninstitusjoner.

RESULTATOMRÅDE 46 FORELDREVEILEDNING

Dette resultatområdet ble ikke prioritert i 2002

RESULTATOMRÅDE 47 ØKONOMISK RÅDGIVNING

Samlinger for våre fylker er avholdt, vi har bistått andre fylker, samt at daglig råd og veiledning er oppfylt. Internprosjekt om gjennomgang av klagesaker vedr. økonomisk rådgivning på sosialtjenesten er gjennomført fortløpende. I tillegg har FM vært representert i referansegruppe på Høgskolen i Lillehammer i forbindelse med planlegging av 15 studiepoengs etterutdanning på økonomisk rådgivning.

Sosial- og helsedepartementet samt Barne- og familiedepartementet oppnevnte i sin tid 1 representant. fra fylkesmannen til arbeidet med å utgi en elektronisk rutine-/veiledningsbok i økonomisk rådgivning i kommunal regi. Boken er nå fullført, og vil bli sendt landets kommuner tidlig i 03. Den utgis av Kommuneforlaget med bidrag fra de 2 departementer.

Videre er det igangsatt et samarbeidsprosjekt med namsmann, kommuner og Fylkesmann om utvikling av hensiktsmessige tverretattlig samarbeid.

I tillegg til individuell veiledning har det for bydelene i Oslo vært avholdt til sammen 3 dager kompetansehevingstiltak, samt at vi har deltatt i fagmøter ved følgende sosialsentre: Bygdøy/Frogner, Ellingsrud og Bjerke. Ressurser fra R-47 brukes også til andre resultatområder.

Ingen negative avvik på resultatområdet

RESULTATOMRÅDE 48 ÅPNINGSTIDSLOVEN

Det var ingen søknader fra kommunene om å ved forskrift fastsette at et område skal regnes som typisk turiststed. 22 søknader om dispensasjon fra åpningstidsloven ble behandlet.

3.5 Justisdepartementet

R-51.1 Stiftelser

Det ble behandlet 143 søknader om omdanning, av disse gjaldt 69 omdanning til opphør. 2 klassifiseringsvedtak ble fattet. Ca 1.600 regnskapspliktige stiftelser er registrert i vårt register. Det er ikke mulig med tilgjengelige ressurser å gjennomgå samtlige, men det gjennomføres en systematisk stikkprøvekontroll. Det er vurdert å granske / foreta nærmere undersøkelser av styrets forvaltning i 3 stiftelser

R-51.2 Overformynderi / vergemål

Det ble behandlet 59 saker. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid i saker der fylkesmannen er klageinstans er ca 3 måneder. Søknader om lån i umyndiges midler behandles raskere.

Vi besøkte 5 overformynderi, der temaer fra vergemålsloven, forvaltningsloven og overformynderiens regnskap ble gjennomgått. Videre bidrar saksbehandlerne på lokale nettverksamlinger. I 2002 ble det også arrangert kurs for overformynderne.

R-51.3 Forliksrådene

Fylkesmannen sto som medansvarlig i forbindelse med at Samarbeidsutvalget for forliksråd og hovedstevnevitner i byene gjennomførte kurs.

R-51.4 Tilsynsråd for fengslene

Ingen saker i 2002.

R-52.1 Fri rettshjelp

Fri sakførsel

Det kom inn 395 nye søknader om fri sakførsel og det ble fattet 396 vedtak hvorav 216 avslått.

Fritt rettsråd

Det ble behandlet 11.816 salær oppgaver/forhåndsgodkjenninger og 9.570 tolkeregninger. Embetet anviste til utbetaling kr 42.679.857 til advokater og kr 13.108.150,- til tolker. På grunn av saksmengden er det ikke mulig å avgi øvrig etterspurt statistikk, da slik statistikk eventuelt må føres manuelt

R-52.2 Voldsoffererstatning

Det utarbeides egen rapport til Justisdepartementet.

R-52.3 Navneloven

Egen rapport er sendt Justisdepartementet.

R-52.4 Tomtefesteloven

Det kom inn en sak etter lov om tomtefeste.

R-52.5 Konstitusjon av dommere

Det ble fattet 55 vedtak i saker om konstitusjon av dommere (oppnevning av hjelpedommere til å foreta vigsel). Oppgaven opphørte 1. november.

R-52.6 Dekningsloven

Det ble behandlet 8 saker etter dekningsloven.

R-53 Konfliktråd

Det utarbeides egen rapport til Justisdepartementet.

RESULTATOMRÅDENE 55, 56, OG 57

Egen rapport er sendt til Direktoratet for sivilt beredskap.

3.6 Kommunal- og regionaldepartementet

RESULTATOMRÅDE 61 KOMMUNEØKONOMI OG SAMORDNING

R-61.1 Økonomiforvaltning

Det vises til egen rapport som sendes Kommunal- og regionaldepartementet, jfr også pkt. 2.3.

R-61.2 Samordning

Det er løpende kontakt og samhandling med Akershus fylkeskommune. Samordning til øvrig regional statsforvaltning ivaretas ved samarbeid om handlingsplaner, KOSTRA og mer ad-hoc pregede initiativ.

R-61.3 Kommuneinndeling

Ingen saker i 2002.

RESULTATOMRÅDE 62 LOVLIGHETSKONTROLL OG VEILEDNING

Det ble mottatt og behandlet 5 saker om lovlighetskontroll etter klage, kommunel. § 59 nr 1. Det ble ikke tatt opp saker på eget initiativ.

RESULTATOMRÅDE 63 REGELVERKSFORVALTNING/KLAGEBEHANDLING

R-63.1 Saksbehandling

Egen rapport om saker etter plan- og bygningsloven og deler av oreigningsloven sendes Kommunal- og regionaldepartementet.

R-63.2 Informasjon og veiledning

Informasjon og veiledning ble gitt på direkte forespørsel fra saksbehandlere i kommunene eller fra publikum. Det er avholdt møter med parter etter forespørsel ved behov. Ellers ble det veiledet gjennom behandlingen av enkeltsaker.

R-63.3 Statsborgersaker

Det ble fattet 172 vedtak, det var ingen restanser ved årsskiftet.

3.7 Helsedepartementet og Sosialdepartementet

RESULTATOMRÅDE 71 VEILEDNING, KOMPETANSEHEVING OG INFORMASJONSVIRKSOMHET

71-1 Sosial- og omsorgsseksjonen

Daglig råd/veiledning og informasjon

Seksjonen har redusert sin tilgjengelighet for henvendelser med 31/2 timer pr daglig fra 01.07.02. Antall henvendelser for hele året er også blitt redusert med litt over 400 for hele året, noe som utgjør ca 30% reduksjon. Det er ingenting som tyder på at seksjonen totalt sett er blitt mindre tilgjengelige, men at tiden er bedre utnyttet og at målgrupper og publikum har innrettet seg i forhold til dette.

Tiltak i forhold til oppfølgingen av "Opplæringsplan for kommunens førstelinje"

er fulgt opp 2. halvår i tråd med planen. Nødvendige samarbeidspartnere og opprettelse av arbeids/planleggingsgrupper er på plass med representanter fra statlige etater og kommuner. 4 av seksjonens medarbeidere deltok i dette arbeidet i samarbeid med prosjektkoordinator.

Opplæringstiltak overfor kommunene:

Vi har i samarbeid med UDI region Øst og helse- og sosialombudet i Oslo avholdt en todagers konferanse for alle kommuner og bydeler i med tema sosialtjenestelovens §10-1. Videre er to bydeler v/sosialtjenesten i Oslo besøkt (Bislett / Helsefyr Sinsen), med fokus på lov om sosiale tjenester, saksbehandling og tilbud innenfor økonomisk rådgivning. 3 INFO-skriv er sendt ut i løpet av 2002.

I samarbeid med Rusmiddeletaten har det vært avholdt kurs over to dager for ledere og ansatte ved rusmiddelinstitusjonene i Oslo. Tema var behandling av klager.

Ut over reduksjon av antall utsendte info-brev, ingen øvrige avvik

71-2-Kap 6 A

Faglige nettverk.

Fylkesmannen igangsatte i 2001 faglige nettverk med til sammen 63 deltakere - faglig ansvarlige for tiltak for tjenestemottakere som faller inn under Kap. 6A i Oslo og Akershus. Dette ga positive ringvirkninger og ble videreført på samme nivå i 2002 i regi av kommunen, med Fylkesmannen som faglig støttespiller.

Regional nettverksgruppe Kap. 6A.

Består av saksbehandlere ved 9 Fylkesmannsembeter. Denne har vært virksom fra tidlig i 1999. I 2002 var vi spesielt opptatt av evaluering av Kap. 6A og høringsutkast til nytt regelverk, både for aldersdemente og psykisk utviklingshemmede. Likeledes innføring av ny tilsynsmetode.

Aktuell problematikk i Oslo og Akershus:

Generelt ser vi at effekten av Kap. 6A så langt har vært positiv, og at kvaliteten på tjenestene, bevisstheten i forhold til problemstillingene og derved rettssikkerheten til tjenestemottakerne har blitt gradvis bedre. Det bekymrer oss, at man fortsatt etablerer og planlegger samlokaliserte boliger for tjenestemottakere som omfattes av Kap. 6A, både i Oslo og Akershus. Vår erfaring, både gjennom overprøving av saker og tilsyn, er at en del problematferd klart har sin bakgrunn i de rammebetingelser, som disse boliger gir.

Vi registrerer at det i 2002 har vært det samme høye nivået som tidligere år på antall søknader om dispensasjon fra utdanningskravene i Kap. 6A, både i Oslo og Akershus. Det ligger her fortsatt en stor utfordring med hensyn til å rekruttere og beholde kvalifisert arbeidskraft.

I 2002 har vi fått en økning i saker vedrørende barn. Her ser vi, at det er svært viktig med god samordning av tjenestene mellom ulike nivåer og etater.

Ingen avvik

71.3-Samarbeid mellom helse- og sosialtjenesten, trygde- og arbeidsmarkedsetaten

Fylkesmannen deltar fom. 2002 i styringsgruppen for offentlig servicekontor i Nittedal og i Uranienborg-Majorstua. Fylkesmannen ble også invitert til å delta som ekstern representant deltaker i en referansegruppe i Sosial- og Helsedirektoratet i forbindelse med arbeidet omkring stortingsmelding 14 (2002-2003) om Samordning av aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten, som kom i desember 2002.

Ingen avvik

71.4- Handlingsplaner

Arbeidet med Handlingsplan for eldreomsorgen, handlingsplan for sosial- og helsepersonell og opptrappingsplan for psykisk helse er fulgt opp i tråd med virksomhetsplanen for år 2002 uten avvik.

Det har vært et nært og konstruktivt samarbeid mellom fylkesmann og fylkesleger i styringsgruppe og arbeidsgruppe for disse prosjektene. Utdanningsdirektøren har også deltatt i dette samarbeidet når det har angått handlingsplanen for sosial- og helsepersonell.

71.4.1 Handlingsplan for styrking av eldreomsorgen

Fom. 2002 ble omsorgstjenestetilskuddet innlemmet i rammetilskuddet til kommunene. Dette året var avslutningsåret av handlingsplanen, og aktiviteten bar naturlig preg av dette. Det var derfor også stor pågang og interesse fra kommunene knyttet til de siste behandlingsrundene på søknader om byggeprosjekter. Antall plasser det kunne søkes om tilskudd til i omsorgsboliger og sykehjem ble i flere runder utvidet av stortingset.

Situasjonen ved utgangen av året er imidlertid at alle prosjektene nå er fordelt, og kommunenes utfordringer i tida framover blir ferdigstillingen og framfor alt å av sette midler til driften av alle de nye plassene. For en mer detaljert oppsummering henvises til sluttrapporten for handlingsplanen som kom ut i desember 2002.

Fylkesmannen arrangerte våren 2002 kurs i saksbehandling for ansvarshavende i pleie- og omsorgssektoren både i Oslo og Akershus. Det ble også holdt to avslutningskonferanser for regionen på høsten.

Konkrete oppgaver i 02:

Oppsummering og kvalitetssikring av kommunale planer og kommunenes resultatrapportering.

Uttalelser til Husbanken om kartlegging, behovsvurdering og prioritering av søknader om tildeling av prosjekter til omsorgsboliger og sykehjemsplasser.

Det ble det gitt tilsagn om tilskudd til 941 sykehjemsplasser og 558 omsorgsboliger i Akershus, mens Oslo fikk tilskudd til 768 sykehjemsplasser og 319 omsorgsboliger.

Registrering av plan og resultatdata fra kommunene i Akershus og Oslo kommune og rapportering til SD til fastsatte frister er utført.

Veiledning. Kommunene har mottatt råd og veiledning først og fremst ved telefonhenvendelser, og informasjonsskriv. Det har vært gjennomført avtalte møter med kommunene i Akershus og Oslo spesielt knyttet til byggeprosjekter.

Ingen avvik

71.4.2 Opptrappingsplanen for psykisk helse

Fylkesmannen har etter innstilling fra fylkeslegene gitt tilsagn og utbetalt tilskudd i tre terminer i tråd med rammer gitt av Sosial- og Helsedirektoratet. Avgitt uttalelser om psykiatriboliger til Husbanken

Ingen avvik

71.4.3 Handlingsplan for helse- og sosialpersonell

2002 var også for denne handlingsplanen sin del avslutningsåret. Men her kom det imidlertid en ny handlingsplan på plass: "Rekruttering for bedre kvalitetstjenester" som vil vare i tidsrommet 2003-2006.

Rapportering til Sosialdepartementet om personelldata for utførte årsverk fordelt på kompetansenivå er utført. Samt fremstilling av volumet på opplæringsaktiviteten i kommuner og fylkeskommune er utført til de gitte frister. Det er gitt råd til kommuner vedrørende opplæringsplaner og rapporteringsskjemaene.

Vurdering og tildeling av tilskudd til opplæringstiltak.

Søknad fra 18 kommuner er behandlet for utbetaling av tilskudd

Ingen avvik

RESULTATOMRÅDE 72 KLAGESAKSBEHANDLING OG TILSYN

72-1-1 Klagesaksbehandling

Målet om maksimum tre måneders saksbehandlingstid er ikke nådd i løpet av 2002. Det er behandlet/ fattet vedtak i totalt 1336 saker. Dette er omtrent på linje med resultatet for 2001.

Men med en økning i antall klagesaker med ca. 40% fra år 2000, og nå en tilsynelatende stabilisering på dette høyere nivået, så må vi bare slå fast av det heller ikke i årene framover vil være mulig å nå målet om maksimum 3 mndr. saksbehandlingstid uten en betydelig økning av de personellmessige ressurser. Saksbehandlingstid for 2002 var på 4 mndr, men viste allikevel en klar nedgang fra gjennomsnittet på 5,5 mndr. i 2002.

Dette gir et noe skjevt bilde da følgende sakstyper har vært tatt ut av ventebunken og er blitt behandlet innen en måned, mens andre saker har ventet i tilsvarende lenger tid:

- klagesaker om oppholdskommunens ansvar (sosialtjenestelovens § 10-1 som har vist en betydelig vekst i antall saker de to siste årene)
- nødhjelpssaker (lovens kap. 5-1/økonomisk sosialhjelp)
- saker om inn/utskrivning i rusinstitusjoner(lovens § 7-6)

Restansen ved utgangen av 2002 var økt med 7% til nærmere 530 fra 2001 til 2002.

I forhold til en målsetting om maksimum tre måneders saksbehandlingstid utgjør den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden i 2002 et avvik på ca 33%.

72.1-2 Tilsyn med institusjoner

På bakgrunn av klare signaler fra fagdepartementene og AAD har Fylkesmannen valgt å rette mest mulig av den tilgjengelige kapasitet inn på klagesaksbehandlingen. Dette har nødvendigvis måttet gå på bekostning av andre lovbestemte oppgaver, dvs. tilsynsvirksomheten med institusjoner hjemlet i sosialtjenesteloven.

Et minimum antall tilsynsbesøk vi har satt er at alle institusjoner skal få ett besøk i løpet av året. Dette har betydd en intern målsetting som for alders- og barneboliger har utgjort 50% av antall tilsynsbesøk, og 25% av antall besøk

Det interne målet ble oppnådd i 2002 som viste følgende:

- 47 rusinstitusjoner. 49 tilsyn utført. Avvik 74% i forhold til lovkrav.
- 38 barneboliger. 32 tilsyn utført. Avvik 58% i forhold til lovkrav.
- 22 aldershjem og 5 privatforpleininger. 27 tilsyn utført. Avvik 50% i forhold til lovkrav.

72.2-Tilsyn og overprøving kap. 6 A

72.2-1 Overprøving

Vi mottok i **Oslo** 5 vedtak om atferdsendrende tiltak, 4 ble godkjent, 1 ble ikke godkjent. Videre 22 omsorgsvedtak, hvorav 19 ble godkjente og 3 ikke godkjent. 1 vedtak om alarm- og varslingssystemer ble godkjent. Vedtakene omfattet 16 tjenestemottakere. Det var 13 dispensasjonssøknader i forhold til utdanningskravene, alle ble godkjent.

I **Akershus** var det 3 vedtak om atferdsendrende tiltak, alle ble godkjent. Det var 19 omsorgsvedtak, og av disse ble 15 godkjent og 4 ikke godkjent. Av 9 vedtak om alarm- og varslingssystemer ble 6 godkjent, 3 ikke godkjent. Vedtakene omfattet 20 tjenestemottakere. Det var 11 dispensasjonssøknader, alle ble godkjent.

I Oslo kom det i 2002 inn 1570 meldinger på 86 personer og protokoll på 2 personer, til sammen 88 personer. Dette er en økning fra 2001, hvor vi hadde 1518 meldinger på 75 personer og protokoll på 6. Det kom meldinger på 24 nye personer i 2002, mens det opphørte å komme meldinger på 21 personer hvor vi fikk inn meldinger i 2001.

I Akershus fikk vi i 2002 inn 861 meldinger på 59 personer og protokoll på 5 personer, til sammen 64 personer. Dette er en nedgang fra 2001, hvor vi fikk 1276 meldinger på 62 personer og protokoll på 14. Det kom inn meldinger på 21 personer i 2002, mens det opphørte å komme meldinger på 26 personer.

Samlet sett betyr dette altså at det har kommet inn meldinger på 45 nye tjenestemottakere i 2002, mens det har opphørt å komme meldinger på 46 personer fra 2001 til 2002. Alt i alt tror vi nå at underrapporteringen er beskjeden, i hvert fall når det gjelder antall tjenestemottakere. Vi ser imidlertid, at det fortsatt kommer inn meldinger og / eller vedtak på nye tjenestemottakere, hvor det fremkommer at det har vært brukt makt og tvang over tid, men det har tatt lang tid å få rutinene på plass. Gledelig er det, at i ca. 120 – 130 saker, jevnt fordelt på Oslo og Akershus, blir det ikke lenger rapportert om tvangsbruk fordi man har funnet frem til alternative tiltak. De fleste av disse sakene vil derfor bli avsluttet.

Ingen avvik.

72.2-2 Tilsyn

Det har i 2002 vært gjennomført 46 tilsyn etter Kap. 6A, derav 26 i forhold til enkeltsaker, og 20 i forhold til kommune / tjenestested.

72.3 Alkoholloven

Det rapporteres på eget skjema.

RESULTATOMRÅDE 73 TILSKUDDSFORVALTNING

Tilskudd til utskrivning av unge funksjonshemmede fra aldershjem og spesialsykehjem er gjennomført og utbetalt i forhold til planen. 2002-utbetalingene er 3.års utbetalinger. I tillegg kom det en forespørsel på slutten av 2002 om en ny kartlegging i alle bydeler og kommuner med utsatt frist 15.01.03.

Ingen avvik

3.8 Kultur- og kirkedepartementet

RESULTATOMRÅDE 81 TROS- OG LIVSSYNSSAMFUNN

Det skrives egen rapport til Kultur- og kirkedepartementet.

3.9 Oppgaver for andre

NÆRINGSDEPARTEMENTET

R-91 Serveringsloven og næringsmiddeloven

Det kom inn 2 saker etter serveringsloven og 1 sak etter næringsmiddeloven.

SAMFERDSELSDEPARTEMENTET

R-101 Taubaner og veiloven

Det ble behandlet 7 saker om konsesjoner til skitrekkt/taubaner, mens det ikke kom inn noen saker etter veiloven.

UTENRIKSDEPARTEMENTET

R-1111 Apostillesaker

Ca. 10.500 dokumenter ble behandlet og påført apostillestempel.

DET KONGELIG SLOTT

H.M. Kongens fortjensmedalje

I 2002 ble det registrert 106 søknader, mot 90 i 2001.

Med vennlig hilsen

Hans J. Røsjorde

Rannveig Bjerkmo
ass.fylkesmann

Vedlegg: Skjema for selvevaluering fra Fylkesmannen i Oslo og Akershus

Kopi: Barne- og familiedepartementet
Helsedepartementet
Justis- og politidepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Kultur- og kirkedepartementet
Landbruksdepartementet
Miljøverndepartementet
Sosialdepartementet